

کدخدایی: داوطلبان قبل از اعلام نتایج صلاحیت‌ها، حق تبلیغات ندارند

عباسعلی کدخدایی، سخنگوی شورای نگهبان در گفت‌وگو با برنامه یک بامدادی خبر رادیو با اشاره به این‌که شورای نگهبان در مهلت پنج روز دوم بررسی صلاحیت داوطلبان انتخابات ریاست‌جمهوری به سر می‌برد و دقت زیادی برای بررسی مستندات پرونده‌ها لازم است، افزود، به همین علت ما

ناچار شدیم از مهلت پنج روز دوم هم استفاده کنیم و امیدواریم ان‌شاءا... تا پایان وقت قانونی بتوانیم اسامی کسانی را که صلاحیت‌شان احراز شده است به وزارت کشور ارسال کنیم.

وی در پاسخ به این سوال که برخی داوطلبان، تبلیغات انتخاباتی خود را

از هم اکنون به‌ویژه در فضای مجازی آغاز کرده‌اند گفت: ما این نکته را به مسؤولان اجرایی تذکر داده‌ایم که تبلیغات انتخابات بعد از اعلام نتیجه صلاحیت‌ها شروع می‌شود و طبق قانون قبل از آن به هیچ‌وجه نامزدها حق تبلیغات ندارند.

تحلیل گفتمان نامزدهای انتخابات ۱۴۰۰در گفت‌وگو با ۲ کارشناس سیاسی

گفتمان غالب، کارآمدی و خدمت به مردم است

تخریبی این است که زمانی گفته شود رقبای ما اگر روی کار بیایند در پیاده روها دیوار می‌کشند. ولی اگر در عرصه رسانه‌ای خاطره‌ها، گفته‌ها، نوشته‌ها و اظهارات افراد در دوره گذشته بازشر داده شده، نمی‌توان از آن به عنوان رویکرد تخریبی یاد کرد. قرار نیست جریان‌ها و افراد به هر قیمتی برنده انتخابات شوند اما به این معنا نیست که حافظه تاریخی مردم را پاک کنیم و از یادآوری باعث گذشته دست برداریم. مثلا الان آقای لاریجانی ادعا می‌کند زبان دیپلماسی را می‌داند اما در عین حال یادمان مانده‌است که ایشان در مقطعی به مدت دو سال دبیر شورای عالی امنیت ملی بود و ظرف این مدت بخشی از قطعنامه‌هایی که علیه ایران صادر شد در همین مقطع بود. اشاره به این واقعیت، تخریب نیست بلکه یادآوری و مرور خاطرات گذشته است. حال اگر این یادآوری‌ها باعث رنجش برخی نامزدها می‌شود، باید گفت اهالی رسانه نقشی در خلق آن اتفاق نداشتند بلکه خاطرات را دوباره بازنمایی کردند.

بخشی از نامزدها مثل آقای احمدی‌نژاد یا تاج‌زاده حرف‌ها و ایده‌هایی دارند و با شدت و ضعف‌هایی هم از هوادارانی برخوردارند. از سویی دیگر برخی از این افراد هم حتی با فرض رد صلاحیت هم ثبت‌نام کردند اما با این وصف در عرصه انتخابات حتی در صورت رد صلاحیت هم ممکن است رویکردهای انتخاباتی از خود نشان دهند و حتی بخشی از جامعه رای دهندگان را به شرکت غیرفعال در انتخابات ترغیب کنند. نظر شما نسبت به این رویکردها چیست؟

هر کسی این اختیار را دارد که عرصه رقابت‌های انتخاباتی خودش را در معرض رای مردم قرار دهد. در عین حال قانون اساسی چارچوب‌هایی را برای ثبت‌نام نامزدها تعیین کرده و شورای نگهبان براساس ضوابط نسبت به بررسی صلاحیت‌های نامزدها اقدام می‌کند. اما درباره این‌که افراد تایید صلاحیت نشده چه واکنشی نشان خواهند‌داد و این واکنش‌ها چه تاثیری در پی خواهند‌داشت، باید گفت گاهی این تاثیرات کم و گاهی اوقات زیاد خواهند‌بود. من معتقد نیستم نبود این آقایان تاثیر جدی در انتخابات می‌گذارد. به هر صورت بدنه رای آقای احمدی‌نژاد دنبال عبارت‌هایی مثل عدالت یا خدمت‌رسانی است. معمول این است جامعه رای‌دهندگان که نامزد اصلی خود را از دست می‌دهند یا مشابه‌سازی می‌کنند و به طیف هواداران نامزد مشابه می‌پیوندند یا از انتخابات کناره می‌گیرند. این مساله هم نه تنها در این دوره در انتخابات گذشته هم تجربه شده‌است. البته در این دوره تصور نمی‌کنم این ریزش آرا چندان جدی نیست.

یک نامزد با گفتمان خاص رای نیاورد به رقیب او رای دادند. آیا در انتخابات پیش رو هم با چنین پدیده‌ای مواجهیم؟

این مورد همیشه وجود داشته و این دوره هم شاهد چنین وضعیتی خواهیم بود. این دوره هم رقیب هراسان با قدرت می‌آید. همین الان هم می‌بینیم جریان دولت، تبلیغات وسیع تخریبی انجام می‌دهد. به هر صورت این آقایان استاد عملیات روانی و جنگ روانی و ترساندن مردم هستند.

دوگانه‌های مجعولی مثل جنگ و صلح، تحریم یا رفع تحریم یا دیپلماسی و میدان درست می‌کنند. این دوگانه سازی از قبل هم بوده و در ایام اخیر هم می‌بینیم باز هم به این دوگانه سازی روی آورده‌اند. از این رو نمی‌توان استفاده از این رویکرد را تمام شده تلقی کرد. اما با توجه به شرایط موجود و وضعیت معیشتی مردم و تورمی که در ۷۵ سال اخیر بی‌نظیر بوده و عناوین مختلفی مثل بهای مسکن و بهای خودرو پیش‌بینی می‌کنم این حربه‌ها این بار به کار گرفته می‌شود اما دیگر آن اثر را نخواهد داشت.

به هر صورت در سال ۹۶ هم جریان رقیب دولت در همین عناوین مشابه مثل وضعیت معیشتی، مسکن، بورس، ارز، خودرو... تاکید کرده‌بود اما نتیجه مطلوبی به‌دست نیاورد. آیا این دوره این جریان می‌خواهد موضوعات متفاوتی را در نقد دولت یا نامزدهای مورد حمایت دولت مطرح کند؟

خیر. به نظرم حرف جدیدی نخواهد زد. انتخابات عرصه خدمت به مردم براساس وعده‌ها و قول‌های داده شده‌است. جریان رقیب دولت در سال ۹۶ اعلام کرد آقای روحانی براساس آن وعده‌هایی که داد، عمل نکرد. منتها این دوره فرقی‌هایی وجود دارد. مثلا دولت تا پایان انتخابات ۹۶ سعی کرد فتر قیمت ارز را پایین نگه دارد اما بعد از آن قیمت ارز حتی به بالا ۳۰ هزار تومان هم رسید. چنین مواردی در مورد بورس و سایر موارد مشابه هم صادق است. البته از منظر بحث شما درست به نظر می‌رسد از این جهت که این نکته‌ها آن سال هم گفته شد و اثر حداقلی داشت. گرچه در این زمینه هم حرف دارم. وقتی شما در دوره یک رئیس جمهور با ۱۶ میلیون رای نفر دوم می‌شوی به‌آن معاست که آن حرف‌ها و آن نکته‌ها خیلی اثر گذار بود. چیزی که در تاریخ انتخابات ایران اسلامی بی‌سابقه بود اما در مجموع رقیب هراسی عنصری است که آنها در دست دارد و طرف مقابل هم البته گفتمان تخریبی را در پیش نمی‌گیرد.

ما در فضای انتخاباتی گاهی با رویکردهای تند و افراطی مواجهیم که البته باز هم شاهد بودیم این رویکرد تند هواداران بعضا باعث کاهش آرای نامزد مطلوب آنها شده‌است. شما هم چنین نظری دارید؟

به طور کلی، تصور من به عنوان یک روزنامه‌نگار این است که به هیچ وجه رویکرد تخریبی اخلاقی نیست و نمی‌توان آن را تایید کرد. منتها گاهی اوقات صرف بیان اظهارات و وعده‌های گذشته را نمی‌توان جزو رویکردهای تخریبی دانست. بیان این‌که آقای جهانگیری سال ۹۶ چه مطالبی را عنوان کرده در شمول تخریب قرار نمی‌گیرد. جالب اینجاست که الان در فضای مجازی فیلم اظهارات افراد بازشر داده می‌شود. اگر ارائه و بازپخش یک فیلم از اظهارات و ادعاهای قبلی باعث تخریب او می‌شود، مقصر رقبای او نیستند. رویکرد

عرصه انتخابات آوردگاهی برای رویارویی گفتمان‌هاست. هر کدام از جریان‌های سیاسی برای جلب آرای مردم ایده‌هایی را مطرح می‌کنند و انتظار دارند به‌واسطه فضای رسانه‌ای این شیوه گفتمان سازی، زمینه را برای رای آوری نامزد مورد قبول آنها فراهم کنند. حسین شمیسان، روزنامه نگار و فعال رسانه‌ای بر این باور است که گفتمان اصلی انتخابات، کارآمدی و خدمت‌رسانی به مردم است و بقیه ایده‌ها نه در قالب گفتمان بلکه به صورت خرده رفتار ارائه می‌شود.

هر کدام از نامزدها براساس نوع نگاه سیاسی، حزبی و جریانی نماینده گفتمان خاص خود هستند. به نظر شما در انتخابات آتی ما با چند گفتمان روبه‌رو هستیم؟

ما یک گفتمان کارآمدی و خدمت به مردم داریم که یکی از اصلی‌ترین و محوری‌ترین گفتمان‌هاست که از سوی آقای رئیسی نمایندگی و پرچم کارآمدی و خدمت‌درست این نامزد انتخاباتی است. درمقابل آن گفتمان اصلی و محوری وجود ندارد جز گفتمان جبهه‌اصلاحات که البته نمی‌توان آن را جزو گفتمان‌ها به حساب آورد بلکه بیشتر شبیه یک خرده رفتار است. این گفتمان بیش از آن‌که حرفی برای گفتن داشته‌باشد بیشتر بر رقیب هراسی و ترس از آینده تکیه می‌کند. الان در جبهه‌اصلاحات آقای علی لاریجانی، اسحاق جهانگیری، محمد شریعتمداری و مسعود پزشکیان دارای یک عنوان حرکتی و یک مثنی مشخص در رابطه با رای مردم نیستند و صرفا تکیه‌شان را بر تخریب و رقیب هراسی گذاشتند. از این رو در جبهه‌اصلاحات اساسا چیزی به عنوان گفتمان سراغ ندارم. گفتمان غالب را گفتمان کارآمدی و خدمت می‌بینم.

با این توضیحات گفتمان آقای جلیلی را ذیل چه عنوانی می‌دانید؟

ایشان هم در جبهه‌انقلاب در ذیل همین گفتمان کارآمدی و خدمت تعریف می‌شوند و آنها هم از حامیان و نمایان این گفتمان هستند.

از نظر شما گرایش مردم در حال حاضر به سمت کدام گفتمان انتخاباتی است؟

البته پیش‌بینی در انتخابات چندان معمول و مصطلح نیست اما می‌شود گفت وضعیتی که الان حاکم است از یک طرف ما با یک دولت با کارنامه منفی و کاملا مردود روبه‌رو هستیم و از سوی دیگر با گروهی مواجهیم که عملکردی خودشان را به اثبات رسانده‌است. من به طور مشخص از آقای رئیسی نام می‌برم که در دوسال تصدی مسؤولیت قوه قضاییه رویکرد عملگرایانه خود را نشان داد. از این دو موضوع به نظر می‌رسد که اقبال دیگر به سمت جریان اصلاح طلب نباشد و آنها باید برای روزهای بعد از انتخابات فکر و میدان را واگذار کنند. البته در این میان ممکن است این جریان روی موضوعاتی مثل آزادی‌های اجتماعی و حقوق شهروندی مانور دهند منتها حربه نخ‌نمایی است و قیلا از این شیوه استفاده کرده‌اند و در سال ۹۶ رای جمع کردند و آن رای دهندگان براساس آن چیزی که در فضای مجازی می‌بینیم کاملا از این رای پشیمان هستند.

به هر صورت بررسی سوابق انتخابات گذشته نشان می‌دهد بخشی از رای دهندگان نه به‌واسطه علاقه به یک نامزد انتخاباتی بلکه به علت هراس از نامزد یا نامزدان دیگر باعث افزایش یا کاهش سبد آرای نامزدهای انتخاباتی شدند و به‌اصلاح از بیم آن‌که

یک مشورت به لاریجانی، یک مشورت به رئیسی

بیشتر به دامان لاریجانی بفرستد. بنابراین هر چند روشن است که وزن رای‌دهندگان رئیسی بیشتر از لاریجانی است اما این امکان وجود دارد که طیف شعاردهندگان اطراف رئیسی با هراساندن مردم برای لاریجانی رای خوبی ایجاد کنند، به‌ویژه اگر بدانیم معمولا مردم ما از روی محبت به کسی رای نمی‌دهند بلکه از ترس رقیب سراغ او می‌روند.

مشورت به لاریجانی

کار عاقلانه برای لاریجانی آن است که نشان دهد جلیلی جایگزین ظرفیت در دولت رئیسی است و در این حالت مردم نگران خواهند شد و دیگر به آرامش رئیسی نگاه نخواهند کرد.

مشورت به رئیسی

کار عاقلانه برای رئیسی آن است که روشن کند سیاست‌های وزارت خارجه توسط نظام تعیین شده و او هم قصد دارد مذاکره را در چارچوب سیاست‌های نظام البته با رویکرد جدید ادامه دهد. او به هیچ‌وجه نباید اسیر شعارهای تبلیغاتی بعضی افراد تند شود چراکه حرف‌های آنها با جامعه رای‌دهندگان حتی همه اصولگرایان یکسان نیست. از سوی دیگر خطرناک‌ترین وضعیت برای رئیسی این است که بهانه تسویه حساب باقیمانده بعضی از افراد با روحانی یا لاریجانی شود و اگر چنین شود سرنوشتی در انتظار اوست که برای قالیباف رقم خورد. بنابراین او باید رویکرد آرام و عاقلانه‌اش در قوه قضائیه را به شکل روشن‌تر برای قوه مجریه بازتاب دهد.

روحانی، احمدی‌نژاد را احیا کرد

احمدی‌نژاد هم پایه رای قد‌رتمندی دارد و هم از قدرت بسیار خوبی در شناخت افکار عمومی برخوردار است. فراموش نکنیم احمدی‌نژاد سال ۸۸ با این‌که در کف محبوبیت یا اوج تنفر بخش‌هایی از جامعه بود اما اکنون خودش را بالا کشیده درحالی که هیچ‌کدام از سیاستمداران ما انرژی و انگیزه او را ندارند. روحانی و ضعف عملکرد دولتش در ارتباط با افکار عمومی، احمدی‌نژاد را احیا کرد، البته او هم به خوبی از همه ضعف‌ها بهره برد و نشان داد که بهتر از همه مطالبات کف خیابان را می‌شناسد.

احمدی‌نژاد می‌خواهد به همه پیام دهد که برای پیروزی آمده‌است، در واقع او حاضر نیست ذره‌ای از اعتباری را که با هر سختی به‌دست آورده، تحویل کاندیدای دیگری دهد.

بنابراین این موضوعات و گرایش‌ها، ظواهر بازی سیاسی فعلی در انتخابات است.

مردم حرف آخر را می‌زنند

مشخص است که تیم رئیسی خواسته یا ناخواسته لاریجانی را به یک قطب ثابت انتخابات مبدل خواهند کرد و با این کار آرا بسیاری را به نفع او ایجاد می‌کنند.
رئیسی هم با توجه به نظرسنجی‌ها و مقبولیت او نزد طیف‌هایی از اصولگرایان، طرف دیگر این بازی خواهد بود. البته جهانگیری اگر تا آخر در صحنه بماند، فقط از رای لاریجانی کاسته و موازنه را به نفع رئیسی تغییر خواهند داد. البته نقش کارگزاران در این بازی جای تامل دارد، دو بازیگر یعنی محسن هاشمی و جهانگیری که در برابر رئیسی قادر به پیروزی نیستند اما اگر بمانند، عامل پیروزی رئیسی خواهند شد. این جریان ظرفیت را مطرح کردند و در بازی پیچیده‌ای، عملا پرده را از فراروی لاریجانی کنار زده و او را اول صف قرار دادند، اما حالا خودشان به شکننده آرا او مبدل شده‌اند.

البته در این میان، اصل توده‌های مردم هستند که میان مشکلات اقتصادی و معیشتی از یک سو و کرونا و هراس مرگ ناگافل از سوی دیگر قرار دارند و در بستر ناامیدی‌ها، عمیق‌ترین دغدغه‌های حیاتی آنها این است که نهایتا فردی را برکسی ریاست جمهوری خواهد نشانند.

امیرمحبیان کارشناس مسائل سیاسی در گفت‌وگو با جام جم به تحلیل فضای گفتمانی و شعارهای کاندیداهای سیزدهمین دوره انتخابات ریاست جمهوری پرداخت و ضمن بیان چشم‌انداز سیاسی انتخاباتی آنها، به تقاطع برنامه‌های نامزدها با یکدیگر نیز اشاره کرد وی معتقد است به دلیل عدم بلوغ فضای حزبی ایران، «گفتمان» به معنای علمی در میان احزاب و جناح ها وجود ندارد و در واقع آنچه که گفتمان می‌نامند؛ بیشتر شعارهای جذاب است که با رقیب خود درباره آن اختلاف دارند. مشروح این گفت‌وگو در ادامه آمده است:

شعار به جای گفتمان

به دلیل عدم بلوغ فضای حزبی ایران، «گفتمان» به معنای علمی در میان احزاب و جناح ها وجود ندارد و در واقع آنچه که گفتمان می‌نامند؛ بیشتر شعارهای جذاب است که با رقیب خود درباره آن اختلاف دارند.

لاریجانی؛ حرکت در مدار عقل‌گرایی

اگر به این شعارها که دستاویز حمله به رقیب قرار می‌گیرد، با مسامحه نگاه کنیم، جریان آقای لاریجانی می‌کوشد با اتکا به رویکرد میانه‌روی از خود تصویری معقول نشان دهد تا فضای ارتباطی در داخل و خارج را آرام کند و نیز می‌کوشد از افراط و فشار به طبقات مختلف اجتماعی از قبیل زنان و جوانان بکاهد.

او در سطح جهانی نیز با ادامه تشنج‌زدایی زمینه را برای خروج از حلقه تحریم‌ها و فشارها فراهم کند و در مقابل نیز جریان مقابل را در برابر این نگرش تصویر می‌کند از این رو شاید بتوان شعار آنها را چنین گفت که «بگذارید مردم در آرامش و رفاه بیشتر زندگی کنند.»

کارگزاران؛ ادامه روحانی با اندکی تغییر

از سوی دیگر جریان اصلاحات (شاخه کارگزاران) تلاش دارد ادامه دولت پیشین باشد اما بدون اشتباه و در واقع آنها با طرح جهانگیری و یادآوری بعضی از قهرهای او می‌خواهند بگویند او تجلی نکات مثبت روحانی بدون نکات منفی اوست. طیف رادیکال اصلاح طلب‌ها نیز با نمایندگی تاج‌زاده می‌کوشد اعلام کند، با شجاعت برای ایجاد تغییرات ریشه‌ای آمده‌است، هرچند این شعاری است که خود آنها نیز باور نمی‌کنند فعلا امکان تحقق داشته باشد.

رئیسی؛ یک فرصت و یک چالش

آقای رئیسی از لحاظ تشکیلاتی توانسته است جریان رادیکال اصولگرا و سنتی را در اطراف خود جمع کند و این امر به او موقعیت برتری از لحاظ تشکیلاتی می‌دهد.

البته نمی‌توان تعارض نگرشی میان هواداران او را انکار کرد چراکه آقای رئیسی شخصا از لحاظ روحی فرد تندرویی نیست؛ اما میان ایشان و نگرش مشاورانش هم شکافی قابل مشاهده وجود دارد. رویکرد تبلیغی این جریان علیه لاریجانی آن است که او را ادامه روحانی یا دولت سوم روحانی نشان دهند و درواقع می‌کوشند بار منفی عملکرد روحانی را روی دوش لاریجانی بگذارند.

جلیلی؛ تمرکز بر برجام

این موضوع تیغ دولبه است چراکه جلیلی نیز می‌کوشد با حمله به برجام ظرفیتی برای حمله به لاریجانی ایجاد کند؛ در حالی که برای برجام جایگزینی ارائه نمی‌دهد و لاریجانی به راحتی می‌تواند بگوید آنها نه ضد برجام بلکه ضد گفت‌وگو هستند و این به معنای قفل شدن سیاست و تحریم‌های بیشتر و فشار بیشتر بر دوش مردم است. در واقعیت، مشخص نیست مردم در گزینه نهایی میان درگیری بیشتر منطقه‌ای و مذاکره لزوما نظرشان بردرگیری باشد و از این رو این نگرش ممکن است طبقات متوسط و بالاتر را مستقیما بترساند و توده‌های مردم را نیز با ترساندن از معضلات اقتصادی